

Čizmić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:997784>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

KREDITNA UNIJA

Mentor: Dr.sc. Ratko Brnabić, dipl.inr

Studentica: Ivana Čizmić, 4130561

Split, rujan, 2016

Contents

1.UVOD	1
1.1 Predmet istraživanja i ciljevi rada	1
1.2 Metode rada.....	1
1.3 Struktura rada	2
2.KREDITNA UNIJA	2
2.1Pojam i obilježja kreditne unije.....	2
2.2. Temeljni kapital.....	4
2.3. STATUT KAO KONSTITUTIVNI AKT KREDITNE UNIJE.....	5
3.OSNIVANJE KREDITNE UNIJE.....	6
4.PRAVNI ODNOSI IZMEĐU ČLANOVA I KREDITNE UNIJE	10
5.ORGANI KREDITNE UNIJE	12
5.1Uprava	12
5.2 Nadzorni odbor.....	14
5.3 Skupština	16
6.POSLOVANJE KREDITNE UNIJE	17
7.UDRUŽIVANJE KREDITNIH UNIJA	20
8.STATUSNE PROMJENE KREDITNE UNIJE.....	22
9.PRESTANAK KREDITNE UNIJE	24
ZAKLJUČAK	27
LITERATURA.....	28
SAŽETAK.....	29
SUMMARY	30

1.UVOD

1.1 Predmet istraživanja i ciljevi rada

Tema ovog rada je kreditna unija. Cilj rada je opisati kreditne unije i njihovo djelovanje unutar pravnog okvira Republike Hrvatske. Kreditne unije nastale su preoblikovanjem štedno kreditnih zadruga temeljem Zakona o kreditnim unijama. To su financijske institucije koje za razliku od banaka, prema europskom i svjetskom primjeru posluju prema načelu uzajamne pomoći i društvene korisnosti, a ne isključivo dobiti.

Poslovanje unije se temelji na ostvarenju zajedničkog financijskog interesa članova kreditne unije, bez ostvarivanja profita. Unije su zamišljene da pozitivno posluju i pomažu svojim članovima. Kreditne unije počinju djelovati udruživanjem ljudi sličnih ili istih područja interesa i zanimanja kako bi prikupljali štedne uloge svojih članova, poticali ih na štednju i davali kredite svojim članovima po primjerenim kamatnim stopama, te obavljati druge poslove od velike važnosti za svoje članove. Karakterizira ih privrženost načelu zadrugarstva u pogledu članstva i kontrole. Razvojem i izmjenom tih načela na financijskom tržištu javljaju se novi oblici kreditiranja i kreditnih institucija.

Pravni okvir u skladu s kojim bi kreditne unije trebale poslovati, u svrhu razvoja ovog oblika financijskih institucija u Hrvatskoj, približen je standardima Europske unije.

1.2 Metode rada

Tijekom izrade rada koristit će se metoda analize, metoda sinteze, metoda deskripcije te induktivna i deduktivna metoda. Nastojat će se opisati sve bitne značajke predmeta istraživanja kao i njegovo djelovanje unutar zakonodavnih okvira. Istraživanje se temelji na stručnoj literaturi domaćih autora, analizi zakona te citiranju novinskih članaka.

1.3 Struktura rada

Završni rad koncipiran je u osam poglavlja koji zajedno čine logičku cjelinu. Prvo poglavlje sastoji se od potpoglavlja, a ima za cilj opisati pojam i obilježja kreditne unije, temeljni kapital i statut unije. Kroz sljedeća dva poglavlja opisan će se osnivanje kreditne unije kao i odnos članova i kreditne unije. U četvrtom poglavlju opisan će se zakonom propisani organi kreditne unije tj. uprava, nadzorni odbor i skupština. Peto poglavlje ima za cilj kroz zakonski okvir opisati poslovanje kreditne unije. U šestom poglavlju govorit će se o mogućnostima udruživanja kreditnih unija, također kroz za to Zakonom propisane načine. Sedmo poglavlje osvrće se na Zakonom određene statusne promjene kreditne unije dok osmo ujedno i posljednje poglavlje rada nastoji navesti razloge prestanka kreditne unije i pravila koja vrijede ukoliko do toga dođe.

2.KREDITNA UNIJA

2.1Pojam i obilježja kreditne unije

Kreditna unija zakonom je određena kao financijska institucija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja je odobrenje za rad dobila od Hrvatske narodne banke. Preoblikovanje štedno-kreditnih zadruga u kreditne unije u Republici Hrvatskoj izvršeno je temeljem Zakona o kreditnim unijama koji je stupio na snagu 01.01.2007. godine, čime je istovremeno započet i proces usklađivanja poslovanja postojećih štedno-kreditnih zadruga s pravnom stečevinom EU. Navedenim Zakonom i podzakonskom regulativom uređena su sva bitna područja poslovanja kreditnih unija kao što su dobivanje licence za rad od strane HNB-a, mjerenje i upravljanje svim vrstama rizika u kreditnim unijama, utvrđivanje stope solventnosti, propisano je i obvezno izvještavanje HNB. ¹

Zakonskim određenjem kreditne unije kao financijske institucije čije odobrenje za rad proizlazi od strane Hrvatske narodne banke, ne određuje se pojam kreditne unije već samo

¹ Hrvatska udruga kreditnih unija, Dokument: Kreditne unije u RH (2012). Dostupno na: http://www.hukreditneunije.hr/dokumenti/Kreditne_Unije_u_RH.pdf

jedno njezino obilježje koje navodi da se radi o financijskoj instituciji. Osim formalnog razlikovanja kreditne unije od drugih financijskih institucija koje leži u činjenici da ostale financijske institucije odobrenje za rad dobivaju od Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, a ne od Hrvatske narodne banke kao što je to slučaj sa kreditnom unijom, za određenje samog pojma kreditne unije uzimaju se u obzir i druge odredbe Zakona o načelima na kojima se zasniva, poslovima koje obavlja i udruženim članovima.

Članovi se u uniju udružuju na temelju nekog od načela propisanih Zakonom bilo da je riječ o načelima zaposlenja, zanimanja ili teritorijalnog načela. Isto tako udruženje članova u uniju može se temeljiti na nekom drugom načelu koje osigurava ostvarenje zajedničkih interesa udruženih članova kao i financijsku uzajamnost. Članstvo u kreditnoj uniji limitirano je na trgovce pojedince i obrtnike sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i fizičke osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koje ispunjavaju neko od načela na kojima kreditna unija može biti osnovana. Članstvo u kreditnim unijama nužno je proširiti i na zadruge i udruge sukladno načelu te pravne osobe odnosno male poduzetnike uz ograničenje broja članova u odnosu na ukupni broj članova kreditne unije, kao i maksimalnog postotka ukupnog iznosa članskih udjela. Navedenim promjenama proširile bi se mogućnosti financiranja i na pravne osobe, pokrivanjem tržišnih niša koje poslovnim bankama nisu zanimljive radi premalih iznosa kredita ili nedovoljnog boniteta i kreditne sposobnosti korisnika kredita. Također, osmišljavanjem programa financiranja za pojedine kategorije poduzetnika, kreditne unije bi postale rješenje kojim bi se zadovoljile potrebe za kapitalom u fazama razvoja poduzetnika u kojima je financiranje standardnim bankarskim proizvodima neizvedivo.²

Zajednički cilj članova unije ostvaruje se njezinim predmetom poslovanja. Zakon govori o predmetu poslovanja koji se sastoji od obavljanje jedne djelatnosti čiji je sadržaj određen poslovima koji se u okviru nje obavljaju. Tako unija smije primati novčane depozite članova u domaćoj valuti, odobravati kredite svojim članovima u domaćoj valuti, dužna je obavljati mjenjačke poslove sukladno uvjetima i načinu utvrđenom propisima kojima se uređuje poslovanje ovlaštenih mjenjača, dodjelivati novčanu pomoć svojim članovima te davati jamstva za obveze svojih članova u domaćoj valuti.³

² Sve što trebate znati o kreditnim unijama u Hrvatskoj, Poslovni dnevnik (2012), Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sve-sto-trebate-znati-o-kreditnim-unijama-u-hrvatskoj-218295>

³ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010 str.624

Poslove kreditne unije osim kreditnog – depozitnog poslovanja potrebno je proširiti na poslove platnog prometa u ime i za račun poslovne banke s kojom bi kreditna unija zaključila ugovor (Pr. Konzum i Tisak), razne savjetodavne usluge za članove te mogućnost ulaganja slobodnih novčanih sredstava u dužničke vrijednosne papire koje izdaje Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija Republike Hrvatske. Na taj način omogućilo bi se proširenje usluga, čime bi se povedala konkurentnost i ostvarila dodatna korist za članove obavljanjem više usluga na istom mjestu. Isto tako, obavljanje mjenjačkih poslova ne može biti ograničeno isključivo na članove kreditne unije.⁴

Iz gore navedenog proizlazi da je kreditna unija financijska institucija koja za cilj ima ostvarenje zajedničkih interesa i financijske uzajamnosti njezinih članova koji su međusobno povezani na temelju nekog od načela propisanih Zakonom, obavljajući samo za njih Zakonom propisane poslove za koje ima odobrenje od Hrvatske narodne banke. Iz takve definicije kreditne unije prizlaze i njezina temelja obilježja.⁵

Unija predstavlja društvo kapitala čija se obilježja poklapaju sa obilježjima ostalih društava tog tipa. To društvo ima temeljni kapital i organe tipične za društva kapitala, članovi ne odgovaraju za obveze društva, temeljni kapital društva se dijeli na dionice ili poslovne udjele, što je ovdje slučaj jer se temeljni kapital djeli na članske udjele.

Ono što uniju kao društvo odvaja od dioničkih društava i društava sa ograničenom odgovornošću je to da unija nije trgovačko društvo jer joj to svojstvo nije propisano Zakonom o kreditnim unijama, kreditna unija nema slobodu određivanja predmeta poslovanja osim u okviru za nju Zakonom točno propisanih poslova, Zakonom je za članove društva propisana obveza dodatne uplate članskih udjela tako da su načini i uvjeti uplate određeni statutom.⁶

2.2. Temeljni kapital

Iznos temeljnog kapitala unije mora biti određen u njezinom statutu. Zakonom je propisan minimalni iznos temeljnog kapitala koji ne smije biti manji od 500,000,00 kuna.

⁴ Sve što trebate znati o kreditnim unijama u Hrvatskoj, Poslovni dnevnik (2012), Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sve-sto-trebate-znati-o-kreditnim-unijama-u-hrvatskoj-218295>

⁵ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010 str.624

⁶ Ibidem str.625

Temeljni kapital je podjeljen na članske udjele tako da ukupni nominalni iznos članskih udjela bude jednak iznosu temeljnog kapitala.⁷

Odobrenje za rad i navedeni temeljni kapital, koji mora biti u cijelosti isplaćen u novcu, predstavljaju preduvjet za upis kreditne unije u sudski registar. Temeljni kapital je podijeljen na članske udjele čiji zbroj mora odgovarati iznosu tog temeljnog kapitala pa se zapravo radi o uplati članskih udjela. Članski udjeli u društvu moraju biti jednaki i nemogu se uplatiti unosom stvari ili prava u društvo.

U situacijama kada unija nastaje spajanjem dviju ili više kreditnih unija ili više njih podijelom jedne unije pa i u situacijama pripajanja kreditne unije drugoj, nije potrebna cjelovita uplata članskih udjela u novcu kao preduvjet. U takvim situacijama riječ je o statusnoj promjeni u kojoj unije koje sudjeluju u njoj prestaju postojati i njihova imovina se prenosi na kreditnu uniju preuzimatelja.

Po pitanju odlučivanja o smanjenju i povećanju temeljnog kapitala, ukoliko Zakonom o kreditnim unijama nije drukčije određeno, na uniju se primjenjuju odredbe Zakona o trgovačim društvima o skupštini društva s ograničenom odgovornošću iz kojih proizlazi da o povećanju i smanjenju temeljnog kapitala odlučuje skupština društva.

2.3. STATUT KAO KONSTITUTIVNI AKT KREDITNE UNIJE

Već smo ranije spomenuli da kreditna unija predstavlja društvo kapitala i kao takva pravni posao joj je usvajanje statuta kao temeljnog konstitutivnog akta. Prvi statut kreditne unije usvajaju osnivači izjavom o usvajanju statuta u obliku javnobilježničke isprave. U ispravi je potrebno navesti imena i prezimena osnivača, njihov identifikacijski broj, prebivalište i iznos uplaćenih članskih udjela svakog osnivača.⁸

Prema čl.6 st.1 Zakona o kreditnim unijama određuje se da statut mora sadržavati odredbe o:

1. Tvrtki i sjedištu kreditne unije
2. Predmetu poslovanja
3. Iznosu temeljnog kapitala

⁷ Ibidem str.627

⁸ Ibidem str. 630

4. Iznosu članskog udjela
5. Uvjetima i načinu dodatne uplate članskih udjela
6. Načinu i obliku objave priopćenja članovima kreditne unije
7. Uvjetima i načinu pristupanja u članstvo i istupanja iz članstva unije
8. Broju članova uprave i nadzornog odbora
9. Uvjetima i načinu uporabe dobiti odnosno pokrića gubitaka
10. Načinu sazivanja skupštine
11. Postupku donošenja odluka na skupštini unije
12. Pravima i obvezama koje članovi imaju prema kreditnoj uniji te pravima i obvezama koje kreditna unija ima prema članovima
13. Prestanku rada kreditne unije ⁹

Kao i kod ostalih društava kapitala, pa tako i ovog, treba razlikovati formalne i materijalne sastojke statuta. Materijalni sastojci statuta mogu se mijenjati izmjenom statuta samo uz Zakonom propisan način te izmjene. S druge strane formalni sastojci mogu se mijenjati i bez zakonskih propisa. Kao primjer može se uzeti imenovanje članova uprave kao i izbor i imenovanje članova Nadzornog odbora.

Skupština unije odlučuje o izmjeni statuta, za što su joj uz prisutnost više od polovice svojih članova potrebne i tri četvrtine glasova prisutnih članova da bi se donijela odluka o izmjeni i dopuni statuta. Također je potrebno da odluka mora biti u obliku javnobilježničke isprave. Odluka skupštine o izmjeni ne stupa na snagu na dan njenog upisa u sudski registar kao što je to slučaj kod d.d ili d.o.o već je dovoljno da je odluka u Zakonom propisanu obliku i valjana donesena. ¹⁰

3.OSNIVANJE KREDITNE UNIJE

Za osnivanje kreditne unije potrebno je minimalno 30 osoba koje ispunjavaju Zakonom propisane uvjete da budu članovi unije. Već smo ranije spomenuli da se članovi unije, a pritom se misli na fizičke osobe te trgovce i obrtnike sa prebivalištem tj. sjedištem u RH , udružuju u uniju radi ostvarenja zajedničkih interesa i osiguranja financijske

⁹ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

¹⁰ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010 str.632

uzajamnosti. Isto tako spomenuto je da unija može osnovati na temelju jednog od načela propisanih Zakonom: načelo zaposlenja, načelo zanimanja/profesije ili teritorijalno načelo. Osnivanje unije može se temeljiti i na nekom drugom načelu ukoliko ono osigurava ostvarenje zajedničkih ciljeva i financijsku uzajamnost jer to je ipak glavni razlog ulaska članova u uniju.

Određeno je da članovi mogu biti pravne i fizičke osobe sa sjedištem odnosno prebivalištem u Republici Hrvatskoj ali takvo određenje nije u skladu s pravnom stečevinom EU i morati će biti izmjenjeno tako da članovi unije budu i osobe koje nemaju sjedište ni prebivalište u RH. Da bi se omogućilo članstvo tim osobama potrebno je da ispunjavaju uvjete načela na kojem se unija osniva.¹¹

Ukoliko se unija osniva na temelju načela zaposlenja, Zakonom je određeno da članovi budu zaposleni kod istog poslodavca tj. u istoj djelatnosti. Uvjet iz načela zaposlenosti bi bio ispunjen i kad bi osobe bile zaposlene kod različitih poslodavaca, ali obavljaju istu djelatnost ili više istih djelatnosti. Dovoljno je da je riječ o djelatnosti koja je sastavni dio njihova predmeta poslovanja.¹²

Sljedeće načelo na temelju kojeg bi se unija mogla osnovati je načelo zanimanja ili profesije. Tom načelu pripadaju trgovci pojedinci, obrtnici iste struke, zaposlenici iste struke koji imaju više zanimanja i pripadaju većem broju struka, a načelo je udovoljeno ako im je barem jedno od tih zanimanja tj. struka zajedničko.¹³

Ukoliko fizičke osobe prebivaju na istom području odnosno na području iste jedinice regionalne samouprave zadovoljeno je teritorijalno načelo i tim osobama omogućeno je članstvo u uniji. Primjena teritorijalnog načela iričito je restriktivna. Smatra se da bi se teritorijalno načelo trebalo proširiti na više jedinica regionalne samouprave kako bi se omogućio razvoj kreditnih unija na cjelokupnom prostoru Hrvatske. Također bi to načelo koje se odnosi isključivo na prebivanje na istom području trebalo proširiti na rad ili posjedovanje nekretnine na tom području.¹⁴

¹¹Ibidem, str.633

¹²Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010. Str.634

¹³Ibidem, str.634

¹⁴Sve što trebate znati o kreditnim unijama u Hrvatskoj, Poslovni dnevnik (2012), Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sve-sto-trebate-znati-o-kreditnim-unijama-u-hrvatskoj-218295>

Kao što je ranije spomenuto moguće je da neka fizička osoba bude član i osnivač kreditne unije ako je sa drugim takvim osobama povezana na neki drugi način kojim se ostvaruje cilj kreditne unije tj. ostvaruje se zajednički interes.

Prilikom osnivanja kreditne unije potrebno je da se održi osnivačka skupština. Iako Zakonom nije propisano tko saziva skupštinu, to može učiniti bilo tko osoba zainteresiranih za osnivanje unije, ukoliko na njoj sudjeluje minimalno 30 osnivača koji ispunjavaju prethodno navedene uvjete.¹⁵ Zakonom je propisano da svaki osnivač na skupštini ima pravo na jedan glas i da se odluke iz nadležnosti skupštine donose većinskim glasovima osnivača.

Osim prethodno ispunjenih preduvjeta za osnivanje je također potrebno da svi osnivači tj. članovi unije usvoje statut na način kako je to navedeno u izlaganju o statutu unije i da uplate svoje članske udjele u cijelosti u novcu. Također je potrebno da se održi osnivačka skupština i da se većinskim glasovima sudionika (osnivača) utvrdi prijedlog osoba koje treba imenovati za članove uprave unije, da se imenuje članove nadzornog odbora unije, da se donese poslovni plan za prve tri godine te da se donese odluka o podnošenju zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad kreditne unije. Zahtjeva se i da prvi imenovani nadzorni odbor imenuje članove uprave nakon što se dobije odobrenje za člana uprave, da se pribavi odobrenje za rad od strane HNB-a i u konačnici da se podnese prijava registarskom sudu za upis unije u sudski registar te da se isti provede.¹⁶

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za rad potrebno je priložiti i statut kreditne unije u obliku javnobilježničkog akta, dokaz o uplati članskih udjela, poslovni plan za prve tri poslovne godine koji obuhvaća i razlog te ciljeve osnivanja, projekciju bilance i računa dobiti i gubitka, opis organizacijske i kadrovske strukture kao i tehničke infrastrukture te računovodstvene politike kreditne unije. Nadalje, potrebno je priložiti popis osnivača kao članova kreditne unije s njihovim osobnim podacima kao i dokaz o ispunjavanju uvjeta za člana unije, prijedlog kandidata za članove uprave i popis članova nadzornog odbora.

¹⁵ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010

¹⁶ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

Nakon primitka potpunog zahtjeva za izdavanje odborenja za rad unije HNB je obvezna u roku od tri mjeseca odlučiti o zahtjevu i donijeti rješenje. Ukoliko zahtjev nije potpun HNB daje rok od 6 mjeseci u kojem unija ima pravo dopuniti zahtjev.

Hrvatska narodna banka može odbiti davanje odobrenja, a u pojedinim slučajevima može ga i oduzeti ili ograničiti poslovnu aktivnost kreditne institucije. Hrvatska narodna banka će odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja za rad u sljedećim slučajevima:

1. Ako predloženi član uprave ne ispunjava Zakonom propisane uvjete za imenovanje
2. Ako iz statuta kreditne unije i druge dokumentacije proizlazi da unija nije organizirana u skladu sa Zakonom ili ukoliko nisu osigurani uvjeti za poslovanje kreditne unije određeni Zakonom
3. Ukoliko iz dokumentacije proizlazi da kreditna unija nije kadrovski, tehnički ili organizacijski sposobna poslovati u skladu sa Zakonom
4. Ako su odredbe statuta kreditne unije u suprotnosti s odredbama Zakona tj. propisa donesenih na temelju njega¹⁷

Ukoliko je odobrenje za rad kreditne unije dano na temelju netočnih podataka te ako unija obavlja poslove suprotno Zakonom propisanom predmetu poslovanja, ne ispunjava uvjete za poslovanje u skladu s pravilima za upravljanje rizicima te ako nadzorni odbor, sukladno nalogu HNB kao mjere za utvrđeno kršenje pravila o upravljanju rizicima, ne opozove imenovanje člana uprave i ne imenuje novog člana uprave HNB će izdati rješenje za oduzimanje odborenja za rad kreditne unije.

Nakon dobivenog odborenja članovi uprave i nadzornog odbora kreditne unije podnose registarskom sudu prijavu za upis kreditne unije u sudsku registar. Prijava koja se podnosi sadržava: tvrtku, sjedište i predmet poslovanja, odobrenje za rad, iznos temeljnog kapitala, imena i prezimena članova i predsjednika uprave i nadzornog odbora kao i njihove osobne identifikacijske brojeve te prebivalište.

Prema čl.8. st.3 Zakona prijavi se prilažu statut kreditne unije i izjava o usvajanju statuta, dokaz ovlaštene kreditne institucije o uplaćenom iznosu temeljnog kapitala odnosno članskih udjela u novcu, odluka o imenovanju člana uprave i nadzornog odbora.¹⁸

¹⁷ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010 str.636

¹⁸ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

Na temelju prijave u sudski registar se upisuju:

1. Tvrtka, sjedište i predmet poslovanja kreditne unije
2. Ukupni iznos temeljnog kapitala
3. Dan usvajanja statuta
4. Imena i prezimena članova uprave, predsjednika i članova nadzornog odbora, njihovo prebivalište i OIB
5. Ovlasti za zastupanje kreditne unije¹⁹

Važno je napomenuti da je kreditna unija službeno pravna osoba tek danom upisa u sudski registar, kada osnivači postaju članovi unije, jer nakon što uplate članske udjele usvoje statut, oni postaju članovi preddruštva kreditne unije pravne osobe, a članovi kreditne unije pravne osobe tek kada ona to postane.²⁰

4.PRAVNI ODNOSI IZMEĐU ČLANOVA I KREDITNE UNIJE

Prema autoru Barbiću, položaj članova u kreditnoj uniji određuje se njihovim članstvom na temelju kojega u uniji imaju članska prava i obveze. Fizička osoba koja želi pristupiti uniji mora joj podnijeti pisani zahtjev za pristupanje. U njemu se moraju navesti osobni podaci i dokazi o uvjetima za ispunjenje članstva. O odobrenju za pristupanje kreditnoj uniji odlučuje nadzorni odbor jednoglasnom odlukom svih članova. Osoba koja želi pristupiti uniji nakon što za to dobije odobrenje mora dati izjavu o prihvaćanju statuta unije, koja mora biti ovjerena kod javnog bilježnika, i mora u cijelosti uplatiti članski udio u novcu. Ispunjenjem zadnje od tih pretpostavki počinje članstvo u kreditnoj uniji. Prema čl.7. st.6. Zakona članski udjeli u kreditnoj uniji moraju biti jednaki i uplaćeni u novcu.²¹

Član kreditne unije može imati više članskih udjela s tim da najviši nominalni iznos udjela pojedinog člana i s njim povezanih osoba ne smije biti veći od 5% ukupnog nominalnog iznosa članskih udjela. Zakonom o kreditnim unijama u čl.4 određeno je i tko se sve smatra povezanim osobama. Stoji da su to osobe međusobno povezane na jedan od sljedećih načina: jedna od njih ima direktan ili indirektan utjecaj na drugu, jedna ima

¹⁹ Ibidem

²⁰ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.639

²¹ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

moгуćnost direktno ili indirektno usmjeravati drugu ili više osoba i utjecati na nju pri odlučivanju o poslovanju i financiranju, poslovni rezultati jedne osobe mogu utjecati na poslovne rezultate druge osobe (npr. zajednički obrt), članovi uže obitelji (braćni drug, roditelji i djeca..).²²

Kreditna unija dužna je voditi upisnik svojih članova. Hrvatska narodna banka propisuje oblik i način vođenja upisnika. On mora sadržavati:

- 1.redni broj upisa.
- 2.datum upisa i datum početka članstva
- 3.Ime i prezime, odnosno tvrtku,
- 4.Prebivalište, odnosno sjedište i adresu,
- 5.Broj i iznos članskih udjela
- 6.Datum prestanka članstva u uniji (popunjava se ako doše do prestanka članstva)
- 7.Druge podatke određene statutom unije.

Sva prava i obveze članova kreditne unije kao i obveze kreditne unije prema članovima moraju se odrediti primjenom jednakih uvjeta i mjerila. Kreditna unija dužna je utvrđivati i iskazivati aktivnu efektivnu kamatnu stopu na odobrene kredite. Hrvatska narodna banka će propisati način i elemente utvrđivanja aktivne efektivne kamatne stope. Obavijesti i informacije koje kreditna unija objavi moraju sadržavati naznaku da su upućene isključivo članovima kreditne unije.²³

Kada je riječ o pravima i obvezama članova kreditne unije, ukoliko Zakonom o kreditnim unijama nije drukčije propisano niti određeno statutom unije, na odgovarajući način primjenjuje se ono što vrijedi za članove društva s ograničenom odgovornošću. To znači da obveze članova unije obuhvaćaju: potpunu uplatu članskih udjela u novcu, obvezu dodatne uplate na način propisan Zakonom te obvezu lojalnog postupanja prema uniji i njezinim članovima.²⁴

Prava članova kreditne unije su upravljačka i imovinska, što znači da im se priznaje pravo sudjelovanja u radu skupštine unije, pravo na obaviještenost, pravo

²² Ibidem

²³ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

²⁴ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.643

glasa, pravo na pobijanje odluka skupštine unije actio pro socio koja proizlazi iz pravnog posla na kojem se temelji kreditna unija kao društvo pa pripada svakome član društva i actio negatoria. Imovinska prava uključuju pravo na sudjelovanje u dobiti unije, pravo preuzimanja novih članskih udjela ako je statutom predviđeno da se oni izdaju, pravo na isplatu članskog udjela zbog istupanja ili isključenja iz unije, pravo na isplatu ostatka nakon provedene likvidacije unije.²⁵

Članstvo u uniji, osim u slučaju da unija prestane, prestaje istupanjem i isključenjem iz unije. Dode li do istupanja ili isključenja člana iz unije, ona je dužna osobi koja je istupila iz unije ili je iz nje isključena isplatiti njezin članski udjel i pripadajući dio dobiti ako je ostvarena.

Prema Zakonu o parničnom postupku čl.34. st. 2. Vrijedi da u slučaju istupanja i isključenja član unije ima pravo na sudsku zaštitu koju ostvaruje podizanjem tužbe protiv unije kod općinskog suda na području na kojem je i sjedište unije. Može se odrediti i arbitražni sud za sporove članova i unije osim kada je riječ o isključivoj nadležnosti suda, u tom slučaju vrijedi ono što vrijedi i za društvo s ograničenom odgovornošću. Prestanak članstva upisuje se u upisniku članova kreditne unije kao i datum prestanka članstva u istoj.²⁶

5.ORGANI KREDITNE UNIJE

Kreditna unija, kao i ostala društva kapitala ima organe koji se po Zakonu obvezni i bez kojih društvo ne može postojati tj. ne može biti upisano u sudski registar kao pravna osoba. Prema Zakonu o kreditnim unijama, kreditna unija ima upravu, nadzorni odbor i skupštinu.

5.1Uprava

Uprava vodi poslove kreditne unije, zastupa je i predstavlja te obavlja druge poslove sukladno Zakonu o kreditnim unijama, statutu i drugim aktima kreditne unije. Na upravu

²⁵ Ibidem str. 643,644

²⁶ Ibidem str. 645

kreditne unije na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima koje se odnose na upravu društva s ograničenom odgovornošću.²⁷

Uprava je organ koji izražava volju društva prema trećima. Društvo je mora imati i prije nego što nastane kao pravna osoba. Uprava se imenuje još u fazi preddruštva, i njezina je zadaća da vodi poslove preddruštva u ime pravne osobe koje će tek nastati te da, sama ili zajedno s predsjednikom nadzornog odbora, podnese prijavu za upis društva u sudski registar. Osim nje nitko ne bi mogao podnijeti tu prijavu, a u suprotnom je sud može odbaciti.

Statutom društva određeno je da se uprava sastoji od jednog ili više članova. Zakon o kreditnim unijama nalaže da, ukoliko uprava ima više članova, svi zajedno zastupaju uniju. Zakon također određuje točan način zastupanja, a ne propisuje da se statutom mogu odrediti neki drugi načini zastupanja. Uprava unije ne smije ovlastiti prokurista za samostalno zastupanje kreditne unije. Uprava mora voditi poslove u sjedištu kreditne unije.²⁸

Član uprave kreditne unije može biti osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

1. Da ima najmanje srednju stručnu spremu
2. Da ima odgovarajuće stručne kvalifikacije, sposobnost i radno iskustvo u vođenju poslova unije (podrazumijeva se najmanje trogodišnje radno iskustvo na rukovodećim položajima u kreditnoj uniji, trgovačkom društvu ili nekoj drugoj financijskoj ili kreditnoj instituciji)
3. Da nije prethodno bila član uprave ili nadzornog odbora kreditne unije tj. član uprave trgovačkog društva nad kojim je otvoren stečajni postupak
4. Ispunjava uvjete iz Zakona o trgovačkim društvima za članove uprave društva s ograničenom odgovornošću
5. Da nije član uprave ili nadzornog odbora niti prokurist druge kreditne unije ili trgovačkog društva
6. Da ima odobrenje od HNB za člana uprave²⁹

²⁷ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

²⁸ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

²⁹ Ibidem

Hrvatska narodna banka izdaje odobrenje za člana uprave na temelju zahjeteva podnesenog od strane nadzornog odbora kreditne unije za mandat koji ne može biti dulji od četiri godine. Zahtjevu se moraju priložiti i dokazi o ispunjavanju prethodno spomenutih uvjeta koji ne smiju biti stariji od 3 mjeseca kao i program rada.

Članovi uprave moraju biti u radnom odnosu s kreditnom unijom s punim radnim vremenom. Oni s njom sklapaju ugovor o radu na koji se ne primjenjuju odredbe Zakona o radu o prestanku tog ugovora kao ni odredbe o radnom vremenu, stanci, odmoru ukoliko su s kreditnom unijom dogovorili samostalnost u njihovu određivanju.³⁰

Obveze članova uprave uključuju:

1. vođenje poslova unije sukladno odredbama Zakona i drugim propisima kojima je uređeno poslovanje unije.
2. osigurati vođenje poslovnih i drugih knjiga, poslovne dokumentacije, sastavljanje knjigovodstvenih isprava i financijskih izvješća te drugih izvješća koje propisuje HNB te je o tome izvješćivati sukladno Zakonu i njemu pripadajućim propisima.
3. Osigurati praćenje rizika kojima je unija izložena pri poslovanju te donijeti određena pravila za upravljanje rizicima
4. Pisanim putem obavijestiti Hrvatsku narodnu banku o svakom imenovanju ili prestanu funkcije u nadzornom odboru ili upravi drugih pravnih osoba i to u roku osam dana od imenovanja ili prestanka funkcije³¹

5.2 Nadzorni odbor

Nadzorni odbor uređen je zakonom, kao i uprava društva s time da je uređeno nekoliko pitanja, a u vezi sa svim ostalima primjenjuju se odredbe Zakona o trgovačkim društvima o nadzornom odboru društva s ograničenom odgovornošću.

³⁰ Ibidem

³¹ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

Nadzorni odbor ima tri člana, statutom može biti određen i veći broj članova s maksimalnim brojem od 9 članova. Zakonom o radu određeno je da jedan član mora biti predstavnik radnika. Članovi se imenuju najviše na četiri godine i mogu ponovo biti imenovani.³²

Broj članova u nadzornom odboru se može odrediti u prvom društvenom ugovoru koji se sklapa pri osnivanju društva i u njegovim kasnijim izmjenama. Učini li se to u izmjeni tog ugovora, odredba o tome vrijedit će tek nakon što se izmjena društvenog ugovora upiše u sudski registar. To znači da će tek nakon toga nadzorni odbor imati onaj broj članova koji je određen izmjenom društvenog ugovora, a do tada onaj broj koji je bio određen u ugovoru prije nego što je izmjena stupila na snagu. Skupština bi ipak nakon donošenja odluke o izmjeni društvenog ugovora mogla donijeti odluku o izboru onog broja članova nadzornog odbora koji odgovara odredbi izmijenjenog društvenog ugovora, s time da bi odluka o izboru stupila na snagu tek nakon što stupi na snagu izmjena društvenog ugovora.

Zakonski je određeno da član nadzornog odbora kreditne unije može biti samo osoba koja je član kreditne unije, koja ispunjava uvjete za člana nadzornog odbora koje nalaže Zakon o trgovačkim društvima za člana nadzornog odbora društva sa ograničenom odgovornošću, osoba koja nije član nadzornog odbora ili uprave druge kreditne unije i osoba koja nije prethodno bila član kreditne unije nad kojom je proveden ili je otvoren postupak prisilne likvidacije.³³

Hrvatska narodna banka može zatražiti opoziv člana nadzornog odbora kreditne unije u slučaju da isti ne ispunjava uvjete da bi mogao biti izbran za člana nadzornog odbora i u slučaju da krši njemu pripadajuće obveze propisane Zakonom i statutom unije.

Na nadzorni odbor kreditne unije na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima koje se odnose na nadzorni odbor društva s ograničenom odgovornošću. Nadzorni odbor kreditne unije nadzire poslovanje kreditne unije, imenuje i razrješuje članove uprave, odlučuje o pristupanju i isključenju iz kreditne unije, daje upravi suglasnost na prijedlog računovodstvene politike i prijedlog pravila za

³² Ibidem

³³ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str. 653

upravljanje ,daje upravi suglasnost na financijski plan kreditne unije , te odlučuje o drugim poslovima unije. Nadzorni odbor ovlašten je pregledati poslovne knjige društva, godišnji obračun (bilancu) i dužan je o svom radu podnositi redovna i izvanredna izvješća Skupštini. Nadzorni odbor zaključuje s upravom ugovore o radu i plaći. Članovi Nadzornog odbora odgovorni su članovima društva za pričinjenu štetu za vrijeme trajanja svog mandata.

5.3 Skupština

Zakon uređuje skupštinu kreditne unija sa tri članka, dok se za sve ostalo primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima o skupštini društva s ograničenom odgovornošću.

Skupština je organ u kojem članovi ostvaruju svoja upravljačka prava ako nije drukčije propisano Zakonom. Skupštinu čine svi članovi unije. Svaki član, bez obzira na broj članskih udjela, ima samo jedan glas. Svoje pravo na skupštini može ostvarivati i putem opunomoćenika kojem daje punomoć u pisanom obliku na kojem je ovjera javnog bilježnika. Kako je riječ o organu, odluka je valjana i kada u njezinu donošenju nisu sudjelovali svi članovi društva. Nitko ih ne može prisiliti da u skupštini aktivno i djeluju. Od toga, međutim izostaju na vlastiti rizik da bude donesena odluka koja im ne dogovara. U tome se društva kapitala razlikuju od društva osoba kod kojih se u pravilu od članova društva traži da daju svoj osobni doprinos društvu pa ih se ponekad na to može i prisiliti.³⁴

Skupština je nadležna odlučivati o pitanjima određenim Zakonom i statutom unije,a posebno o :

1. Izmjenama i dopunama statuta
2. Izboru i opozivu članova nadzornog odbora
3. Financijskim izvješćima kreditne unije
4. Upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka
5. Pripajanju, spajanju i podijeli kreditne unije
6. Prestanku kreditne unije³⁵

³⁴ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga druga, Organizator, Zagreb, 2000., str. 972

³⁵ Ibidem str.655

Zakonom je propisan kvorum za odlučivanje u skupštini unije. Ona je podobna za odlučivanje ako je na njoj prisutno i više od polovine svih članova unije, a ako je riječ o skupštini zastupnika, više od polovine zastupnika. Za donošenje odluka traže se glasovi više od polovine pristunih članova odnosno zastupnika tih članova, ukoliko Zakonom nije drukčije određeno. Za donošenje odluke o izmjeni i dopuni statuta traži se da je donesena glasovima od najmanje tri četvrtine na skupštini prisutih članova odnosno zastupnika članova unije.³⁶

S obzirom da se zahtjeva da sve odluke donesene na skupštini moraju biti u obliku javnobilježničkog akta, najjednostavnije je da na skupštini zapisnik vodi javni bilježnik.

6.POSLOVANJE KREDITNE UNIJE

Zakonom o Kreditnim unijama određeno je da je kreditna unija je dužna poslovati tako da je sposobna pravodobno ispuniti dospjele obveze (načelo likvidnosti) te na način da je trajno sposobna ispunjavati sve svoje obveze (načelo solventnosti). Pokazatelj likvidnost i kreditne unije je omjer ukupnih dnevnih likvidnih sredstava i ukupnih dnevnih dospjelih obveza. Vrijednost pokazatelja likvidnosti na kraju svakog dana treba biti najmanje 1. Stopa solventnosti kredit ne unije predstavlja odnos između osnovnog kapitala i ukupne aktive kreditne unije pomnožen sa 100. Stopa solventnosti mora u svakom trenutku iznositi i najmanje 9%.³⁷

Kreditna unija dužna je ukupan iznos dobiti unositi u pričuve kreditne unije sve dok iznos pričuva ne dosegne 20% ukupnog iznosa članskih udjela. Nakon što iznos pričuva dosegne navedenu razinu, kreditna unija mora najmanje 50% ostvarene dobiti unijeti u pričuve kreditne unije, a ostatak može isplatiti članovima kreditne unije razmjerno visini njihovih članskih udjela.³⁸

Kreditna unija je u svom poslovanju izložena raznim rizicima neki od tih su:

1. rizik likvidnosti
2. kreditni rizik

³⁶ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010 str.655

³⁷ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

³⁸ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.657

3. operativni rizik
4. kamatni rizik
5. valutni rizik
6. rizik izloženosti prema jednoj osobi i sl.³⁹

Hrvatska narodna banka propisuje postupke, načine mjerenja, procjenjivanja i upravljanja tim rizicima. Kako bi se omogućio stalan uvid u poslovanje i efikasan nadzor nad poslovanjem kredite unije, HNB propisuje također sadržaj, oblik i način kao i rokove dostavljanja izvješća o stopi solventnosti i rizicima kojima je unija izložena.

U svrhu osiguranja od rizika likvidnosti kreditna unija dužna je donijeti i provoditi politiku redovnog upravljanja likvidnošću koja uključuje planiranje očekivanih, poznatih i mogućih odljeva i dovoljnih novčanih priljeva za njihovo pokriće zatim redovito praćenje likvidnosti i donošenje odgovarajućih mjera za sprječavanje tj. otklanjanje uzroka nelikvidnosti. Unija svakodnevno mora izračunavati iznose likvidnih sredstava i održavat minimalni stupanj likvidnosti.⁴⁰

Kreditni rizik je rizik gubitka koji nastaje zbog neispunjavanja obveze člana kreditne unije kao dužnika prema uniji. Izloženost unije prema jednoj osobi i s njom povezanima osobama iznos je svih tražbina po kreditima ili drugim osnovama i preuzetih obveza unije prema jednoj osobi. Ta izloženost ne smije iznositi više od 15% iznosa zbroja ukupnog iznosa članskog udjela i oblikvanih pričuva.⁴¹

Prije sklapanja ugovora ili drugog pravnog posla koji je osnova za nastanak izloženosti kreditne unije kreditnom riziku, ona je dužna procijeniti taj rizik procjenom kreditne sposobnosti dužnika kao i urednosti dužnika u podmirenju obveza na osnovi kredita i drugih novčanih obveza te procjenom kvalitete i vrijednosti instrumenata osiguranja tražbina.⁴²

Zakonom su propisana ograničenja kreditne unije po pitanju ulaganja u zemljišta, zgrade, opremu i uređenje poslovnog prostora tako da zajedno ne smiju prelaziti 30% iznosa ukupnih članskih udjela i oblikovnih pričuva.⁴³

³⁹ Ibidem, str. 658

⁴⁰ Ibidem, str. 658

⁴¹ Ibidem, str. 658

⁴² Ibidem str. 659

⁴³ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

Zakonom je određeno da je kreditna unija dužna sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige, obavljati popis imovine, prava i obveza, sastavljati i objavljivati financijske izvještaje sukladno Zakonu o računovodstvu i drugim propisima, poštujući pritom računovodstvene i financijske standarde i načela. Kreditna unija dužna je organizirati poslovanje i voditi poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i te ostale evidencije na način koji omogućuje provjeru posluje li kreditna unija sukladno propisima i standardima struke. U tu svrhu Hrvatska narodna banka propisuje:

1. Kontni plan kreditne unije
2. Vrste i oblik financijskih izvješća
3. Načine i rokove dostavljanja financijskih izvješća⁴⁴

Zakonom o kreditnim unijama u odredbama čl.51. – 64. propisuje se način obavljanja nadzora i izvješćavanja Hrvatske narodne banke te poduzimanje mjera radi uvrđenog kršenja pravila o upravljanju rizicima kao i radi otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti poslovanja kreditne unije.

Obveza čuvanja povjerljivih podataka posebno je uređena Zakonom. Kreditna unija dužna je kao povjerljive čuvati sve podatke o stanju depozita i kredita, druge podatke, činjenice i okolnosti za koje je saznala u poslovanju s pojedinim članom kreditne unije. Članovi tijela kreditne unije, radnici kreditne unije, odnosno druge osobe kojima su vezano za njihov rad u kreditnoj uniji ili uz pružanje usluga za kreditnu uniju na bilo koji način dostupni spomenuti podaci ne smiju te podatke priopćavati trećim osobama, iskoristiti ih protiv interesa kreditne unije i njezinih članova ili omogućiti da ih koriste treće osobe.⁴⁵

Zakonom se u odredbama čl.49. st.2. propisuju sljedeći slučajevi u kojima obveza čuvanja povjerljivih podataka prestaje:

1. ako član kreditne unije izričito pisanim putem pristane da se priopće pojedini povjerljivi podaci,
2. ako su podaci potrebni radi utvrđivanja činjenica u sudskim postupcima i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva odnosno naloži nadležni sud,
3. u slučajevima određenim propisima koji uređuju sprječavanje pranja novca,
4. ako su podaci potrebni radi odlučivanja o pravnim odnosima između kreditne unije i člana kreditne unije u sudskom sporu i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva odnosno naloži nadležni sud,

⁴⁴ Ibidem

⁴⁵ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

5. ako su podaci potrebni radi ostavinskog ili drugog imovinskopravnog postupka i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva odnosno naloži nadležni sud ili nadležni javni bilježnik,
6. ako su podaci potrebni za provedbu postupka ovrhe nad imovinom člana kreditne unije i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva odnosno naloži nadležni sud,
7. ako su podaci potrebni Hrvatskoj narodnoj banci odnosno drugom nadzornom tijelu za potrebe nadzora koje ono obavlja u okviru svojih zakonskih ovlasti, a priopćavaju se na njihov pisani zahtjev.⁴⁶

Obveza čuvanja povjerljivih podataka postoji za odgovorne osobe i nakon prestanka rada u kreditnoj uniji, odnosno nakon prestanka svojstva člana ili sudjelovanja u tijelima kreditne unije. Hrvatska narodna banka odnosno druga tijela i sudovi smiju podatke koje su prikupili upotrijebiti isključivo u svrhu zbog koje su prikupljeni.⁴⁷

7.UDRUŽIVANJE KREDITNIH UNIJA

Kreditne unije mogu se udružiti u udruženje kreditnih unija koje se može osnovati kao gospodarsko interesno udruženje ili kao neki drugi oblik udruživanja gospodarskih subjekata. Zakon o kreditnim unijama propisuje da kreditna unija ne smije zaključivati nikakve pisane ili usmene ugovore s drugom kreditnom unijom ili udruženjem kreditnih unija kojima se može ograničiti načelo slobodnog tržišnog natjecanja, odnosno konkurencije, odnosno kojim mogu biti ugroženi interesi članova kreditne unije. Udruženje kreditnih unija Hrvatskoj narodnoj banci mora dostaviti svoj statut i sve sporazume kojih je udruženje kreditnih unija stranka.⁴⁸

Zakon omogućuje kreditnim unijama da se udruže u gospodarsko interesno udruženje koje će u tu svrhu osnovati. Gospodarsko inetersno udruženje je trgovačko društvo osoba koje je za to pogodno pa se i osniva radi olakšanja i promicanja obavljanja gospodarskih djelatnosti koje čine predmet poslovanja članova udruženja. Kreditne unije moraju osnovati takvo udruženje, a ne postati članovi nekog već postojećeg udruženja. Moguće je da nekoliko kreditih unija, najmanje dvije, osnuju udruženje te da mu nakon toga pristupi neka druga

⁴⁶ Ibidem

⁴⁷ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.660

⁴⁸ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

kreditna unija, važno je da osim kreditnih unija nitko drugi ne bi smio biti član tog udruženja.

49

Također je moguće i da članovi nekog već postojećeg gospodarskog udruženja prenesu svoje udjele u udruženju ne kreditne unije i da se pritom odgovarajuće promijene predmet poslovanja i tvrtka udruženja tako da nakon toga članovi udruženja budu kreditne unije, ali je to malo vjerojatno da će se dogoditi u praksi. Tada ne bi bilo osnivanja novog gospodarskog udruženja, ali bi sastav njegovih članova, predmet poslovanja i cilj odgovarali onome što traži Zakon.⁵⁰

Drugi oblici udruživanja gospodarskih subjekata mogu biti ortaštvo ili udruga. Ortaštvo je najširi mogući način stvaranja privatnopravne zajednice nastale pravnim poslom radi ostvarenja zajedničkog cilja ortaka, a to može biti i promicanje obavljanje gospodarskih djelatnosti koje čine predmet poslovanja ortaka- kreditnih unija. Time se može postići isto što i gospodarskim interesim udruženjem, ali manje formalizirano unutarnje uređenje odnosa.⁵¹

Cilj udruge kako je propisan Zakonom o udrugama omogućuje da se kreditne unije udruže u udrugu. To može biti mjesto koordiniranja i dogovaranja kreditnih unija kako da unaprijede svoje poslovanje. Kao primjer možemo navesti Hrvatsku udrugu kreditnih unija koja za cilj ima unapređenje zakonske regulative koja propisuje rad kreditnih unija, s konačnim ciljem ostvarenja zajedničkih interesa u stvaranju pozitivne poduzetničke klime za povećanje mogućnosti samozapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta. HUKU se zalaže za promicanje i zastupanje interesa kreditnih unija, pružanje pomoći i savjetovanja u poslovanju unija te osnivanju novih kreditnih unija, kako bi se što ravnomjernije regionalno pozicionirale, te time potaknule regionalni razvoj i mikrofinanciranje u republici Hrvatskoj.

Spomenuti mogući oblici udruživanja regulirani su drugim zakonima, tako je udruživanje u gospodarsko interesno udruženje propisano i regulirano Zakonom o trgovačkim društvima, udruživanje u ortaštvo Zakonom o obveznim odnosima, a udruživanje u udrugu Zakonom o udrugama. Trebalo bi vrijediti pravilo udruživanja isključivo kreditnih unija.

⁴⁹ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.661

⁵⁰ Ibidem, str.662

⁵¹ Ibidem, str.662

Udruživanjem unija ne mijenja se njihov cilj, nego sam cilj udruživanja treba biti ostvarenje cilja koji je propisan Zakonom o kreditnim unijama.⁵²

Na globalnoj razini kreditne unije udružene su u Svjetsko vijeće kreditnih unija (WOCCU) unutar koje se ravija inicijativa da se stvori reprezentativni model kao osnova za osnivanje kreditnih unija diljem svijeta.

8.STATUSNE PROMJENE KREDITNE UNIJE

U pravu društava moguće su samo one statusne promjene koje su određene zakonom. Tako u Zakonu o kreditnim unijama stoji da se jedna ili više kreditnih unija može se pripojiti drugoj kreditnoj uniji (kreditna unija preuzimatelj) bez provedbe postupka likvidacije, prijenosom cijele imovine jedne ili više kreditnih unija (pripojena kreditna unija) u zamjenu za članske udjele u kreditnoj uniji preuzimatelju. Također stoji da se dvije ili više kreditnih unija mogu spojiti bez provedbe postupka likvidacije, osnivanjem nove kreditne unije na koju prelazi cijela imovina kreditnih unija koje se spajaju u zamjenu za članske udjele u novoj kreditnoj uniji. Uz to se propisuje da su donošenje odluke o pripajanju ili spajanju kreditnih unija potrebne odluke skupština kreditnih unija koje se pripajaju ili spajaju. Odluke se donose većinom od tri četvrtine glasova svih članova skupština svake kreditne unije.⁵³

Prema autoru Barbiću prethodno navedena odredba o potrebi donošenja odluke skupštine nije točna, jer nije riječ o tome da odluku donose samo kreditne unije koje se pripajaju nekoj drugoj kreditnoj uniji, nego i kreditna unija preuzimatelj. Prema njegovom razumijevanju odredbu čl.66. st.3. Zakona kojom se propisuje da odluke donose skupštine kreditnih unija koje se pripajaju, treba tumačiti prema cilju odredbe tako da odluke donose skupštine kreditnih unije koje se pripajaju i kreditne unije preuzimatelja tj. svih kreditnih unija koje su uključene u statusnoj promjeni.⁵⁴

Barbić također smatra da je potrebna odgovarajuća primjena odredbi Zakona o trgovačkim društvima o društvu s ograničenom odgovornošću kojima se uređuje pripajanje jednog takvog društva ili više njih drugom, iako Zakon ne upućuje na to. Bez odgovarajuće

⁵² Ibidem str.662,663

⁵³ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

⁵⁴ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.665

primjene odredbe Zakona o trgovačkim društvima ne samo da nije moguće provesti tu statusnu promjenu nego se članovima kreditnih unija koje sudjeluju u pripajanju ne može pružiti ni odgovarajuća pravna zaštita prilikom zamjene članskih udjela u unijama koje se pripajaju za takve udjele u kreditnoj uniji preuzimatelju, pa ni zaštita članova kreditne unije preuzimatelja.⁵⁵

Isto vrijedi i za spajanje i podjelu kreditnih unija. Zakonom se propisuje obveza da se odluke o spajanju donesu na skupštinama kreditnih unija koje se spajaju. Iz odredbe čl.67. st.5. proizlazi da je moguća i statusna promjena podjele kreditne unije, iako ranije nije bila neposredno navedena. Kako ni u vezi za tim statusnim promjenama Zakon ne upućuje na odgovarajuću primjenu odredbi Zakona o trgovačkim društvima o spajanju tj. o podjeli društva s ograničenom odgovornošću, ovdje vrijedi sve što je ranije rečeno u vezi s pripajanjem kreditne unije drugoj. Upućuje se na izlaganja o spajanju društva s ograničenom odgovornošću u novo takvo društvo odnosno o podjeli društva s ograničenom odgovornošću.

Kreditna unija prije pripajanja ili spajanja s drugom kreditnom unijom mora dobiti odobrenje Hrvatske narodne banke. Na donošenje odluke o odobrenju za pripajanje ili spajanje na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 31. do 34. Zakona o kreditnim unijama o davanju i prestanku odobrenja za rad kreditne unije.⁵⁶

Hrvatska narodna banka će odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja za pripajanje ili spajanje ako nadležno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ocijeni koncentraciju nastalu kao posljedicu pripajanja ili spajanja nedopuštenom.⁵⁷

Kreditna unija koja nastaje spajanjem od Hrvatske narodne banke mora dobiti odobrenje za rad prije upisa spajanja u sudski registar. U tom slučaju Hrvatska narodna banka objedinit će postupak donošenja odluke o odobrenju za spajanje s postupkom izdavanja odobrenja za rad.⁵⁸

⁵⁵ Ibidem, str.666

⁵⁶ Ibidem, str.667

⁵⁷ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

⁵⁸ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

Statusne promjene kreditnih unija ne samo da utječu na poslovanje kreditne unije već imaju utjecaj i na poslovne subjekte koji s njima stupaju u poslovne odnose. Zakon o kreditnim unijama definira statusne promjene unije, a HNB izdaje odobrenje za iste.

Tijekom 2013. godine do ulaska Hrvatske u Europsku uniju a i neposredno nakon usklađen je status kreditnih unija Hrvatske i Europske unije. Usklađivanjem su stvoreni uvjeti za bolje poslovanje jer se uvode efikasniji i jednostavniji pravni oblici.

Kreditna unije ne može se preoblikovati u neko drugo društvo, jer takva mogućnost nije propisana Zakonom o kreditnim unijama. Žele li članovi kreditne unije umjesto putem kreditne unije svoje interese ostvarivati u nekom drugom tipu društva mogu donijeti odluku o prestanku kreditne unije i nakon likvidacije osnovati neko drugo društvo. Tada nije riječ o preoblikovanju kreditne unije već o njenom prestanku.⁵⁹

9.PRESTANAK KREDITNE UNIJE

Zakon o kreditnim unijama ne određuje na jednom mjestu kako prestaje kreditna unija, ali iz analize nekoliko njegovih odredba proizlazi da kreditna unija prestaje:

- 1 .Odlukom članova kreditne unije o prestanku unije
- 2 Prisilnom likvidacijom
- 3 Stečajem
- 4 Pripajanjem kreditne unije drugoj, spajanjem kreditnih unija u novu kreditnu uniju i podjelom kreditne unije razdvajanjem⁶⁰

Skupština kreditne unije može donijeti odluku o prestanku kreditne unije. Time nastaje razlog za prestanak kreditne unije koji se upisuje u sudski registar. Za vrijeme trajanja likvidacije na kreditnu uniju primjenjuju se isti propisi koji su važili prije početka likvidacije, osim ako iz odredbi Zakona ili svrhe likvidacije ne proizlazi drugačije. Kreditna unija, za vrijeme trajanja likvidacije ne smije sklapati nove niti produživat postojeće ugovore o kreditu. Unija treba okončati poslove, naplatiti tražbine, unovčiti stvari i prava te iz dobivene novčane mase podmiriti obveze i na kraju podijeliti eventualni ostatak likvidacijske mase članovima

⁵⁹ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.668

⁶⁰ Ibidem, str.669

kreditne unije. To proizlazi iz čl.68. Zakona o kreditnim unijama. Ukoliko tim zakonom nije drugačije određeno, tijekom redovite likvidacije kreditne unije primjenjuju odredbe propisa kojima se regulira likvidacija banaka.⁶¹

Likvidaciju provode likvidatori odnosno minimalno dvije fizičke osobe koje ispunjavaju uvjete za imenovanje člana uprave kreditne institucije. Skupština unije zajedno s odlukom o prestanku kreditne unije treba donijeti odluku o imenovanju likvidatora. Likvidatori moraju najkasnije prvog radnog dana nakon donošenja odluke o prestanku kreditne unije obavijestiti Hrvatsku narodnu banku o toj odluci (čl.69.st.1 Zakona o kreditnim unijama) i objaviti je u Narodnim novinama te u najmanje dva dnevna lista u RH (čl.258.st.4. Zakona o kreditnim institucijama).⁶²

Tijekom likvidacije unija može obavljati samo poslove za provedbu likvidacije i o tome obavještavati Hrvatsku narodnu banku bar jednom godišnje. Kreditna unija prestaje brisanjem iz sudskog registra nakon prethodno izvršene likvidacije unije.

Zakonom o kreditnim unijama čl. 70.st 1. određeno je da Hrvatska narodna banka donosi rješenje o pokretanju prisilne likvidacije ako je:

1. kreditnoj uniji oduzeto odobrenje za rad
2. odobrenje za rad kreditne unije prestalo važiti, a skupština nije donijela odluku o likvidaciji kreditne unije u roku od 3 mjeseca od dana primitka rješenja HNB-a da je prestalo odobrenje za rad⁶³

Hrvatska narodna banka dužna je donijeti to rješenje u roku od 8 dana od dana nastupanja razloga za njegovo donošenje. Hrvatska narodna banka imenovat će likvidatora rješenjem o pokretanju prisilne likvidacije te odrediti vrstu i opseg poslova koje obavlja likvidator. (Čl. 71.)Ukoliko likvidatori odrede da imovina unije nije dovoljna za podmirenje svih tražbina vjerovnika unije, dužni su bez odgode podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka i o tome odmah obavijestiti Hrvatsku narodnu banku.(čl.72. Zakona)⁶⁴

⁶¹ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

⁶² Ibidem, str.669

⁶³ <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

⁶⁴ Ibidem

Na stečajni postupak nad kreditnom unijom na odgovarajući način primjenjuju se odredbe propisa koji uređuje stečaj banaka, ako Zakonom nije drugačije određeno. Prijedlog za otvaranje stečaja nad kreditnom unijom mogu podnijeti vjerovnici, kreditna unija ili Hrvatska narodna banka. Upućuje se na primjenu odredba Zakona o kreditnim institucijama o stečaju kreditne institucije.

Statusne promjene kreditne unije dovode do prestanka unija koja se pripaja drugoj kreditnoj uniji, spajanjem kreditnih unija i nastankom nove te podjelom kreditne unije koja se dijeli razdvajanjem.⁶⁵

U tim slučajevima ne provodi se likvidacija pa prema Zakonu o trgovačkim duštvima kreditna unija koja se pripaja drugoj uniji prestaje upisom pripajanja u sudski registar u kojem je upisana unija preuzimatelj, a da se ne briše iz sudskog registra. Kreditne unije koje se spajaju prestaju upisom u sudski registar kreditne unije nastale spajanjem, a da se ne brišu iz sudskog registra, dok kreditna unija koja se razdvaja prestaje upisom podjele u sudski registar unije koja se dijeli uz istodobni upis osnivanja kreditnih unija nastalih razdvajanjem kreditna unije, kako to stoji u Zakonu o trgovačkim društvima.⁶⁶

⁶⁵ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.672

⁶⁶ Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010, str.672

ZAKLJUČAK

Kreditne unije u Hrvatskoj su financijske institucije koje za cilj imaju unapređenje i zaštitu međusobnog interesa članova, koji su povezani nekim od načela propisanih Zakonom o kreditnim unijama. U Hrvatskoj trenutno posluju dvadeset tri kreditne unije teritorijalno nejednako raspoređene čije djelovanje počinje preoblikovanjem iz štedno kreditnih zadruga. U postupku preoblikovanja pojavili su se problemi u poslovanju kreditnih unija. Rješenje tih problema javit će se izmjenom i nadopunom trenutnog zakonodavnog okvira koji u pogledu djelovanja kreditnih unija donosi značajna ograničenja. Stvaranje adekvatnog zakonodavnog okvira zadovoljit će se ne samo pojedinačni interesi članova kreditnih unija već i interesi RH.

Kao primjer prethodno spomenutih ograničenja može se navesti primjena „teritorijalnog načela“ koje je propisano Zakonom o kreditnim unijama. Zakon upućuje da član kreditne unije može biti samo osoba koja osim načela zaposlenja i zanimanja ispunjava i „teritorijalno načelo“ tj. uvjet prebivanja na istom području pri čemu se to odnosi na prebivanje na području iste jedinice regionalne samouprave. Primjena tog načela izričito je restriktivna i potrebno ga je proširiti na više jedinica regionalne samouprave.

Sljedeće ograničenje koje se javlja u okviru Zakona odnosi se na poslovanje kreditne unije. Zakonom su propisana određena pravila njezina poslovanja. U tom pogledu kreditnim unijama je dozvoljeno obavljanje poslova samo u okviru predmeta poslovanja što znači ograničenost na poslovanje sa svojim članovima.

Ograničenja se još javljaju u pogledu članstva u kreditnim unijama koje je ograničeno na trgovce pojedince i obrtnike sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Smatra se da bi se članstvo trebalo proširiti na male poduzetnike što bi znatno olakšalo financiranje poduzetnika tj. pribavljanje porebnog kapitala prilikom njegovog razvoja a u konačnici bi pridonjelo razvoju Hrvatskog gospodarstva.

Tijekom izrade ovog rada, analizom Zakona o kreditnim unijama i ostalih propisa kojima se regulira djelovanje kreditnih unija u Hrvatskoj može se zaključiti da je pravni okvir uređen ali da je potrebna njegova izmjena po uzoru na kreditne unije u svijetu i Europi. Time bi se kreditnim unijama u Hrvatskoj otklonila prethodno navedena ograničenja i u konačnici omogućilo jednostavnije poslovanje, veća teritorijalna rasprostranjenost i veći broj članova.

LITERATURA

Knjige:

Barbić, J.: Pravo društava, knjiga 2, svezak II., Organizator, Zagreb, 2010

Inernet:

1. Hrvatska udruga kreditnih unija(2012), Kreditne unije u Republici Hrvatskoj: Osvrt na tržišni položaj u svijetu i Europskoj uniji, legislative i smjernice razvoja [online].
Dostupno na: <http://hukreditneunije.hr/onama.html>
2. (2012) Sve što trebate znati o kreditnim unijama, Poslovni dnevnik [online]. Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sve-sto-trebate-znati-o-kreditnim-unijama-u-hrvatskoj-218295>
3. (2012), Što prije u izmjene Zakona o kreditnim unijama, Poslovni dnevnik [online].
Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sto-prije-u-izmjene-zakona-o-kreditnim-unijama-218914?nomobile=>
4. Škrgatić, I. (2013) Kreditne unije- nekada i danas [online]. Dostupno na: <https://www.progreso.hr/blog/kreditne-unije-nekada-i-danas/>
5. <http://www.zakon.hr/z/488/Zakon-o-kreditnim-unijama>

SAŽETAK

Kreditne unije u Republici Hrvatskoj počinju djelovati preoblikovanjem štedno-kreditnih zadruga u kreditne unije koje je izvršeno Zakonom o kreditnim unijama a odobrenje za rad dobiva od Hrvatske narodne banke. Sva bitna područja poslovanja kreditnih unija i njihovog djelovanja na području RH propisana su tim Zakonom i podzakonskim aktima. Propisano je i obvezno izvještavanje Hrvatske narodne banke.

Kreditne unije su financijske institucije koje za cilj imaju ostvarenje međusobnih interesa i financijske uzajamnosti članova a ne ostvarenje profita, pritom obavljajući Zakonom propisane poslove. Članovi se u uniju udružuju na temelju nekog od načela propisanih Zakonom. Može se govoriti o: načelima zaposlenja, zanimanja ili teritorijalnog načela ili o nekom drugom načelu koje osigurava ostvarenje osnovnog cilja ulaska u uniju tj. ostvarenje zajedničkih interesa udruženih članova kao i financijsku uzajamnost.

Kreditna unija ima temeljni kapital koji je određen statutom i podjeljen je na članske udjele koji moraju biti jednaki za sve članove. Statut unije usvajaju osnivači kreditne unije u obliku javnobilježničke isprave prilikom osnivanja. Uniju mogu osnovati najmanje 30 osoba koje ispunjavaju Zakonom određene uvjete da budu članovi. Zakonom je određeno tko sve može biti član unije kao i pravila prilikom osnivanja. Kreditna unija ima upravu, nadzorni odbor i skupštinu koji vode i nadziru poslovanje unije, odlučuju o ulasku članova u uniju , zastupaju je i sl. Svaki organ mora postupati u skladu sa Zakonom i statutom društva.

Poslovi kreditne unije uključuju primanje novčanih depozita članova u domaćoj valuti, odobravanje kredita svojim članovima u domaćoj valuti, dužna je obavljati mjenjačke poslove sukladno uvjetima i načinu utvrđenom propisima kojima se uređuje poslovanje ovlaštenih mjenjača, dodjelivati novčanu pomoć svojim članovima te davati jamstva za obveze svojih članova u domaćoj valuti. Zakon o kreditnim unijama određuje i osnove za vođenje poslovnih knjiga i poslovnih izvješća te uređuje obvezu čuvanja povjerljivih podataka.

Zakonom su također propisani oblici udruživanja kreditnih unija kao i pravila kojima se treba voditi ukoliko dođe do toga. Kao moguće statusne promjene kreditnih unija moguće je navesti pripajanje, spajanje kreditnih unija drugim, kao i njihova podjela. Sva pravila i propisi po tom pitanju uređeni su Zakonom.

Kreditna unija prestaje odlukom članova unije o prestanku, prisilnom likvidacijom, stečajem te pripajanjem, spajanjem i razdvajanjem kreditnih unija.

Ključne riječi: kreditna unija, zakon o kreditnim unijama, propisi

SUMMARY

Credit Union in the Republic of Croatia start to operate with the transformation of cooperative savings organization under the Act on Credit Unions and authorization obtained from the Croatian National Bank. All important areas of credit unions and their operation on the territory of Croatia are prescribed in the Act and regulations. It is prescribed and mandatory reporting to the Croatian National Bank.

Credit unions are financial institutions aimed at the achievement of mutual interest and financial reciprocity members rather than making a profit , while doing Statutory duties . Members can join the Union on the basis of some of the principles prescribed by the Act . One can speak of : the principles of employment , occupation or territorial principle or another principle which ensures the achievement of the basic goal of joining the Union, ie . the realization of common interests of associated members and financial solidarity.

Credit Union has a share capital of which is determined by statute and is divided into membership interests that must be equal for all members. Statute of the Union is adopted by the founders of a credit union in a public notary in the establishment. Union can be established by at least 30 people who meet the conditions determined by law to be members. The law defines who can be a member of the Union as well as the rules in the establishment. The credit union has the management and supervisory boards and the Assembly who guide and monitor the operations of Union, decide on the entry of members in the Union, representing it etc. Every body must act in accordance with the law and statute.

Credit Union affairs include receiving cash deposits of members in local currency, granting loans to its members in local currency, exchanging operations in accordance with the conditions defined by the regulations governing the operations of authorized transmissions, giving financial assistance to its members and to give guarantees for its members in local

currency. Credit Union Act defines the basis for bookkeeping and business reports and regulates the obligation of confidentiality.

The law also stipulates forms of association of credit unions as well as rules that should be taken if this occurs . As a possible status changes of credit unions it is possible to specify the acquisition, merger of credit unions other , as well as their division . All rules and regulations on this issue are regulated .

The credit union ceases by members of the Union on the termination , forced liquidation , bankruptcy and mergers and separation of credit unions .

Key words: Credit Union, the Act on Credit Unions, regulations